

Proč ze sebe Fiala udělal bl*ce? Ekonom tuší.

I to, co premiér ještě neví

- CZ24 News | 9. listopadu 2023

ČESKO: Premiér Petr Fiala se podíval nad tím, že ceny potravin v Německu jsou nižší než u nás. Jaký by teprve musel být jeho údiv, kdyby mu někdo poradil, že cenu potravin v dané zemi je nutné vztáhnout k průměrné mzdě, nebo k průměrnému starobnímu důchodu. „Němec s vysokým platem si koupí zboží asi dvakrát levněji než Čech. Tak to prostě je,“ říká pro ParlamentníListy.cz makroekonom Jaroslav Šulc. Zároveň překvapuje doporučením Bezpečnostní a informační službě, aby se podívala na hospodářské výsledky firem, které v této republice dodávají energii.

Premiér Petr Fiala sice teď cestuje po Africe, tedy tam, kam ho pustí, ale ještě před odjezdem stihl představit na sociálních sítích video, na němž je zachycen, jak zajel nakoupit několik druhů potravin do německého a českého obchodu. Následně ceny srovnal a zjistil, že v Německu vyjdou nakoupené potraviny levněji. A když už jsou ty české levnější, tak je to menším balením a při přepočtu na váhovou jednotku je levnější také zboží v Německu. Co tomu objevu předsedy vlády říkáte?

To je jeden z nejstarších marketinkových triků, co existuje. Před třiceti lety jsem měl sílu a poměrně velkou podporu premiéra i ministra, abych přinutil obchodníky, aby na cenovce, která musí být na každém regálu, byla nejenom cena za zboží, ale aby tam byl také cena za jeden kilogram, případně jeden litr. Důvod je jednoduchý. Pokud se zboží prodávalo v desetidekovém balení, tak si každý tu cenu dokázal vynásobit deseti. Ale když se prodává balení, které má 380 gramů, tak jde o to, aby v matematice neúplně zběhlý zákazník nebyl mystifikován. Tak jsem cenu za jednotku na ty cenovky v regálech prosadil. A považuji to za své velké vítězství nad obchodními řetězci. To, co „objevil“ pan premiér, není nic nového a je na státu, aby tomu čelil.

Neméně zajímavé ovšem je, že Petr Fiala žasne, že v Německu jsou potraviny levnější než u nás. To o tom nikdy neslyšel ani nečetl?

Nemám nejmenší potřebu do našeho pana premiéra kopat. On se okopal sám. Ty jeho výstupy jsou už jenom k smíchu, nebo k politování, nestojí už ani za komentář. Jenom bych připomněl, že tu cenu nemůže porovnávat v Česku a v Německu. Cenu potravin v Německu je nutné vztáhnout k průměrné mzdě, nebo k průměrnému starobnímu důchodu v Německu. A cenu v českém obchodě je třeba vztáhnout k české průměrné mzdě, nebo k českému starobnímu důchodu. Tím zjistíme, že se rozdíl ještě zdvojnásobí. To je prostě matematika. Němec s vysokým platem si koupí zboží asi dvakrát levněji než Čech. Tak to prostě je.

Ale copak chtěl premiér lidem po dvou letech svého vládnutí vzkázat, že v Německu mají levnější potraviny, i když berou o dost víc?

Myslím, že se nechal obloudit nějakými pomatenými marketéry ve svém týmu. Asi si to píaristé popletli, poradili mu přesně naopak. Ve skutečnosti mu přichystali skluzavku do jámy ostudy, do které se po ní sklouzl. Měl jsem Petra Fialu vždy za poměrně gramotného člověka, že by tyhle hlouposti mohl prokouknout, ale jak je vidět, tak asi ne. Je mi ho líto.

Tak lítost politik v takto vysoké pozici určitě vzbuzovat nechce. Dá se vůbec něčím tohle Fialovo šlápnutí vedle vysvětlit?

Já pro to mám jediné vysvětlení. Ale nejsem psycholog a zas tak pozorně ho nesleduji. Ale řekl bych, že je v takovém stresu z průserů, které se na něj valí ze všech stran, že není schopen deku, která na něj padla, odhrnout a podívat se na věci střízlivými očima. To se někdy stává, že lidé v záplavě průšvihů přestávají být schopni střízlivé analýzy. Neumím si to jinak než psychickým selháním vysvětlit.

Premiér v závěru toho videa hájil svou vládu, že za rozdíly v cenách nemůže, protože neřídí cenotvorbu. Přitom v jeho úvodu se chlubil, že vláda bude pokračovat v tom, co dělá od počátku inflace, tedy kontrolovat a tlačit na výrobce i prodejce, aby nezneužívali těžkou situaci. Jak to tedy je, může něco s cenami dělat, nebo je bezmocný?

O tom jsme se spolu už několikrát bavili. Už déle než třicet let existuje Zákon č. 526/1990 Sb. o cenách. A buď ho vláda chce využívat, nebo ten zákon využívat nechce. A je vidět, že ho programově využívat nechce. Důsledky vidíme.

Podle úterních informací Českého statistického úřadu došlo v září k reálnému meziročnímu snížení maloobchodních tržeb o 4 procenta. Jednalo se už o sedmnáctý měsíc v řadě, kdy obchodníkům klesaly tržby. Co jsou hlavní příčiny toho, že jsou lidé při nákupech tak zdrženliví?

Na to je hrozně surová odpověď. Protože nemají peníze. Respektive ty peníze, které mají v ruce, mají výrazně nižší kupní sílu, než měly před rokem, dvěma, třemi. To je velmi prosté, za málo peněz málo muziky.

Ale rok a půl je strašně dlouhá doba. Už se tohle někdy dříve stalo?

Nevybavuji si, že by tržby obchodníků někdy v minulosti tak dlouhou dobu klesaly. Letos bylo dokonce velmi „slavné“ výročí 70 let od měnové reformy. Ti, co byli tenkrát oškubáni, resp. jejich děti a vnuci, i po těch 70 letech řvou s pěnou u úst a nadávají na komunisty, co to tenkrát udělali, jak Zápotocký obelhal národ. Ale ani tenkrát nedošlo k takovým reálným poklesům maloobchodního obrátu jako teď. To nemá obdoby.

Vrátím se k vaší surové odpovědi, že lidé nemají peníze. Mimo jiné i proto, že české reálné mzdy se propadly nejprudším tempem mezi zeměmi OECD. Proč jsme na tom takhle bíděně?

To je velmi jednoduché. Jestliže se tady čtyři roky nezvedá reálná výše hrubého domácího produktu, což je česky řečeno ze dvou třetin spotřeba domácností a z toho zbytku je to spotřeba vlády a investice, tak potom není žádný důvod, aby rostly reálné nákupy domácností v obchodní síti. To by byl matematický zázrak. To by lidé museli rozpouštět své úspory. Ale úspory spíš rostou, než klesají. Ovšem je to velká diferenciacce. Chudí nemají šanci spořit, ti naopak musí vybírat, pokud ještě mají, nebo si půjčují, zadlužují se. V lepším případě u příbuzných, v horším případě u lichvářů. Ten střed nějak přežívá a těm bohatým je to jedno. Ti dostali své, když se rušila superhrubá mzda, tak dostali na pásce šest, osm, deset tisíc korun navíc.

O den dříve než o dalším propadu maloobchodních tržeb jsme se dozvěděli, že průmysl vykázal za září meziroční pokles 5 procent. Ještě mrzutější je, že data o nových zakázkách hlásí jejich pokles. Odběratele k odkládání nových objednávek a k všemožným úsporám vede vysoká inflace způsobená především drahými energiemi. Vzhledem k tomu, že v příštím roce má inflace klesat ke dvěma procentům, přijde spolu s nižší inflací i oživení

průmyslu? Je to takhle jednoduché?

Není to takhle jednoduché, ale je to nádherné, téměř předvánoční, přání. Řeknu to ještě tvrději. Všechny úvahy o konsolidaci veřejných financí jsou v situaci vysoké inflace a nulového ekonomického růstu jenom souborem zbožných přání. Tak to prostě nefunguje. Lidové rčení říká, že z hovna bič neupleteš. To prostě platí i pro ekonomiku, marná sláva. A to se můžu, jak chci, zaklínat tím, že mám výborné marketinkové poradce, mediální experty a bla bla bla. Ekonomika je v zásadě velmi jednoduchá. Tam, kde nic není, tam ani čert nebere.

Nebudte tak skeptický, vždyť ve druhé polovině Fialova vládnutí mají lidé ocenit, co pro ně pět koaličních stran dělá, a dát jim znovu svůj hlas. Pomůže tedy Fialovi a spol. pokles inflace ke dvěma procentům?

Já bych si velmi přál, kdyby se inflace dostala na cíl, který má Česká národní banka. Přál bych to Aleši Michlovi i lidem kolem něj, většinu z nich osobně znám a jsme v dlouholetých přátelských nebo aspoň v kolegiálních vztazích. Ale ta inflace zdevastovala naši ekonomiku hrozným způsobem. Po té lumpárně, co vláda udělala s valorizací starobních důchodů, to není nic jiného než trest od Pánaboha za to, že vůbec nerozumí tomu, co ta inflace udělá, jaké obrovské nároky na tu vládu, potažmo na ministra financí a ministra práce a sociálních věcí to má. Kdyby měli valorizovat důchody podle platného zákona, tak jim pro letošní rok chybí 30, 40, 50 miliard. Jenom proto, že si vůbec nedokázali spočítat, co ta ignorace narůstající inflace a neochota proti ní zakročit, co může ten stát stát.

A nedejbože, když dostanou od Ústavního soudu varování: „Pánové, tak takhle ne“. A když Ústavní soud té stížnosti vyhoví, potom se můžeme rozloučit s podílem schodku k hrubému domácímu produktu, co odhaduje Stanjura pro letošní rok, protože může být mnohem výš. Takže veškeré úvahy o tom, jak se stát chová racionálně, že se snaží míru zadlužení zpomalit, budou v tu chvíli jenom chiméry. A jenom proto, že tam není nikdo, kdo by to té vládě řekl. I když chytrých lidí je v tom týmu poradců dost, ale asi se jim nevěří. Ve výsledku to znamená, že se proti inflaci nebojuje. Přitom inflace je základem 90 procent všech průšvihů, s nimiž se domácnosti musejí potom vyrovnávat.

Když naposledy zveřejnil Eurostat, kolik se v jednotlivých členských zemích platí za elektřinu, bylo Česko čtvrté nejdražší, což premiér Petr Fiala označil za matení veřejnosti. Problém byl v tom, že Česko oznamovalo ceny na základě ceníkových nabídek, a ne ty, které lidé skutečně platili. Nyní už je to podle skutečných cen, ale i tak Česko skončilo při porovnání členů EU za první pololetí na devátém místě, tedy ve třetině nejdražších zemí. Navíc Češi platí za elektřinu v průměru 7,85 Kč za kilowatthodinu, zatímco v Rakousku 6,48 Kč, na Slovensku 4,62 Kč a v Polsku jen 4,33 Kč. Ze sousedních zemí platí více jen německé domácnosti, v průměru 10,10 Kč. Proč i v tomto směru můžeme sousedním zemím jen závidět?

To, že jsme v té třetině nejdražších zemí, má nějakou logiku. Oproti evropskému průměru platíme za jednu kilowatthodinu o 70 až 80 haléřů víc, což je hrozně moc. A z okolních zemí platí víc Němci jen proto, že se nechali zmasírovat Zelenými a začali odstavovat uhelné elektrárny, což byl první malér. No budiž, tam jsou nějaké ekologické stopy. Ale začali odstraňovat i energii z jaderných elektráren, což je sebevražda v přímém přenosu. To jsou Němci, ale my jsme toho od nich dost opsali. Bohužel. Obzvlášť proti Polákům a Slovákům platíme o hodně víc. Nechci být agresivní, ale tady by se do toho měla vložit biska,

Cože? BIS?

Ano. Bezpečnostní informační služba. A měla by se podívat na hospodářské výsledky energetických firem, které dodávají energii v této republice. Měla by se podívat na to, jestli se náhodou nenechala

vláda těmi uhlobarony a energobarony – jak to kulantně říci – ovlivnit. A jestli to není náhodou zločinné spolčení se škodou velkého rozsahu. Škoda velkého rozsahu se v tomto směru skutečně nepočítá v korunách ani v milionech, ani v miliardách, ale ve stovkách miliard. Navíc je to zločinné spolčení, protože to nebyl jenom jeden – a teď nechci jmenovat, ty uhlobarony známe, takže víme, kdo stojí v čele, tak jenom abych nejmenoval. Ale umím si představit, že tady byl holport těchto pánů, třeba jestli šli na kafe a domluvili se, jak to udělají a jak jim ta vláda půjde na ruku, protože jim jsou zavázáni. A hotovo a je vymalováno. Jak se v osmašedesátém říkalo na podnět Generální prokuratury, kdy se vytahovaly staré kriminální případy, tak tady je jeden v přímém přenosu. Ať se biska snaží.

[ZDROJ](#)